

499
T-V

M E M O R A N D U M

Excellenciás Ur!

A magyar nép mélyszéges aggodalommal fogadta a Román Szocialista Köztársaság Államtanácsa Elnökének azt a bejelentését, mely szerint széleskörű területrendezést hajtanak végre Romániában, s ez okból elrendelték a háromezer lélekszám alatti települések, köztük az erdélyi és csángó magyar falvak jelentős részének fizikai felszámolását is. Otthonok, templomok, ősi temetők, az egyetemes európai és magyar kultúra felbecsülhetetlen tárgyi értékei, népi és vallási közösségek, emberi sorsok válnak az erőszakos és törvénytelen rombolás áldozataivá.

A Kárpát medencében együttélő népek békéjét és szabadságát, a közel ezer éves államisággal bíró magyar nemzet államalapító nagy királyától, Szent Istvántól reá hagyományozott európai és duni hivatását teljesítve e memorandummal figyelmezteti a Román Szocialista Köztársaság kormányát, állami-, és politikai szerveit arra, hogy a nemzeti kisebbségektől mentes román nemzetállam létrehozását célzó, az ott élő nemzeti kisebbségi csoportok tagjainak súlyos testi-, és lelki sérelmet okozó területrendezési terv végrehajtása a népirtás megelőzéséről és megszüntetéséről szóló 1948. december 9-én kelt, Románia által is aláírt Nemzetközi Egyezménybe ütközik, ezáltal törvénytelen.

A Román Büntető Törvénykönyv az egyezséggel összhangban a népirtás elkövetésére való felbujtást, az elkövetés kísérletének kísérletét, valamint a népirtásban való bűnrészeséget súlyos esetekben halállal és teljes vagyonelkobzással bünteti.

Emlékeztetjük - Excellenciás Uram - arra is, hogy a Román Szocialista Köztársaság részese a polgári és politikai jogok egyezségokmányának, a New York-i Konvenciónak. Az e-

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK
TÖRTÉNETI LEVELTÁRA

gyezségokmány 17. cikkelye pedig kimondja, hogy senkit sem lehet alávetni a magánéletével, családjával, lakásával kapcsolatos önkényes vagy törvénytelen beavatkozásnak.

A területrendezési terv végrehajtása román részről a 17. cikkelyben foglalt tilalmak figyelmen kívül hagyásán túlmenően az egyezségokmány 27. cikkelyébe ütköző, a nemzeti kisebbségek kollektív jogait biztosító kötelezettség-vállalások nyílt és durva megsértését is jelentik.

A Román Szocialista Köztársaság nemcsak a hivatkozott tilalmakat sérti meg, hanem sorozatosan és szándékosan semmibeveszi a nemzetközi jog széles körben elfogadott elveit, és a többoldalú nemzetközi egyezményeket, így a Magyarország és Románia között a kulturális együttműködésről 1947. november 27-én Bukarestben aláírt egyezmény 2. cikkelyéből az oktatásban alkalmazott megkülönböztetés elleni küzdelemről szóló 1960. december 14-én kelt egyezmény 5. cikkelyéből, valamint az Erdélyt kizáró okmány, nemzeti kisebbségek vagy regionális kulturák védelmét célzó ajánlásaival reáharuló nemzetközi kötelezettség-vállalásait is.

Excellenciás Ur!

A háborus és az emberiség elleni büntettek elévülésének kizárásáról szóló egyezmény preambuluma szerint a háborus és emberiség elleni büntettek hathatós megbüntetése a nemzetközi béke és biztonság megóvásának fontos eleme. Az emberi jogok egyetemes nyilatkozata preambulumból kinyilvánítja, hogy az emberiség családja minden tagja méltóságának, valamint egyenlő és elidegeníthetetlen jogainak elismerése alkotja a szabadság, az igazság és a béke alapját a világon. A polgári és politikai jogok egyezségokmánya preambulumban kimondja, hogy az ENSZ Alapokmányában meghirdetett elveknek megfelelően az emberi közösség valamennyi tagja ve-

ELMÉRÉSEK
TÖRZSÉGI SZOLGÁLATOK
TÖRZSÉGI LEVÉLTÁRA

leszületett méltóságának, valamint egyenlő és elidegeníthetetlen jogainak az elismerése, a szabadság, az igazságosság és a világbéke alapja. A faji megkülönböztetés eltiltásáról szóló egyezmény preambuluma pedig megállapítja, hogy az emberek közötti, a faj, a szín vagy az etnikai származás alapján történő megkülönböztetés akadályozza a nemzetek közötti baráti és békés kapcsolatokat és alkalmas arra, hogy megzavarja a békét és biztonságot a népek között és az egymás mellett élő személyek egyetértését még egyazon államon belül is.

E nagy jelentőségű egyezmények egyértelműen kifejezésre juttatják a szerződő államoknak azt az álláspontját, hogy az emberi jogok, és így a kisebbségek jogainak megsértése összefügg a világbéke, a nemzetek közötti együttműködés és biztonság kérdésével. Következésképpen a Romániában folytatott jogellenes tevékenység nemcsak közvetlenül sértett kisebbséggel szemben keletkeztet kötelezettségeket a Román állam számára, hanem az egész nemzetközi jogközösség számára is.

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

Romániát ily módon nemcsak a magyar, német és más kisebbségekkel szemben terheli felelősség, hanem a román néppel, valamint a nemzetközi jogközösséggel szemben is. Követeljük ezért, hogy a román hatóságok egyszer s mindenkorra hagyjanak fel a falvak elpusztítására vonatkozó terveikkel. Az eddig elkövetett jogsértéseket megszüntetve állítsák vissza a magyar, német és más kisebbségek iskoláit, főiskoláit, betiltott folyóiratát, színházait, kulturális intézményeit. Állítsák helyre a nemzetközi egyezmények szerint a nemzeti kisebbségek politikai, gazdasági, szociális és kulturális jogait. Adják meg a kisebbségnek, mint közösségnek is az ugynevezett kollektív jogokat, tehát az egyesülési jogot, beleértve a politikai egyesülés jogát is érdekeik képviselőjére, adják meg az önálló oktatási, kulturális intézmények létesítésére való jogot, hagyjanak fel a világbékét veszélyeztető tevékenységükkel.

Kérjük excellenciás urat, hogy tolmácsolja a román népnek baráti jókívánságainkat.

Budapest, 1988. június 27-én, Szent-László napján, a budapesti demonstráció szervezőbizottsága felhatalmazásából és valamennyi magyar nevében: Gaurka István, dr. Nagy László és dr. Zétényi Zsolt.

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA